LAISVOJI LIETUVA

LITUANIA LIBRE

PRANAS VAIČAITIS

Maskolių kankintos lietuvių tautos poetas, nuo kurio mirties, šių metų rugsėjo 21 d. suėjo 44 metai. Jis gyveno ir savo jautria lyra žadino lietuvius tuo tamsiu mūsų tautai laiku, kai be kultūros žiaurus maskolis. «anei druko, anei rašto mums turėt neduoda — sako, tegul bus Lietuva ir tamsi ir juoda». Algirdo lūpomis Vaičaitis tuomet dainavo:

«Vyručiai! Jau turbūt girdėjot, kad mūs tėvynės Lietuvos,
Rytinę dalį išdrevėjo, maskoliai biaurūs be mieros.
Nevienas ten tėvų neteko, neviena motina vaikų,
Upeliai sraunūs krauju teka, — tai kraujas brolių jūs tikrų.
Nevieną skaisčiąją merginą, nurovę nuo galvos rūtas,
Atskyrė nuo narsaus vaikino ir išgabeno į verges.
Jau nematys jie savo kraštą ir žemė svetima akis
Užbers, kaip sunkią amžiaus naštą, nuo seno kūno nukratys.

Pusė amžiaus praėjo, kai Vaičaitis kentėdamas savo tautos tragediją taip dainavo. Bet šiandien, prisidengę «laisvę ir demokratiją», dar baisiau mūs tautą žudo «maskoliai biaurūs be mieros».

Lietuvos Praeitis

Lic. Vladas Staniliúnas
Mokslinėj LAISVOSIOS LIETUVOS misijoj

3. MINDAUGO VEIKLA PRIEŠ APSIKRIKSTIJIMĄ

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Mindaugas vedė atkaklias kovas ir su rusų padermės kunigaikščiais. Jo valdymo laikais Lietuvos rubežiai buvo praplėsti dar tolokai už Minsko, Polocko ir Smolensko.

Kiekviena kova gimdo priešų ir neapykantos. Pavergti kaimynai sudarė prieš Mindaugą sąjungą ir pradėjo karo žygius. Pavojingiausias buvo vokiškasis ordinas. Reikėjo Mindauguí jį patraukti savo pusén. Bet šis nesikalba su pagonišku Mindaugu. Mindaugas ryžtasi krikštytis.

4. MINDAUGO KRIKSTAS IR VAINIKAVIMAS

1251 metais Mindaugas su savo artimaisiais apsikrikštija. Popiežius Inocentas IV džiaugsmingai priima žinią apie Mindaugo krikštą ir pažada karališką vainiką (Tuo laiku karalių vainikavimas priklausė popiežiui). 1253 m. Mindaugas vainikuojamas Lietuvos karaliumi ir įsteigiamos dvi vyskupijos: viena žemaičiuose, kita aukštaičiuose.

Savo krikštu ir krikščionybės įvedimu Mindaugas manė Lietuvą padarysiąs lygią kitoms Europos valstybėms ir numalšinsiąs amžinuosius Lietuvos priešus vokiečius su savo ordinais. Bet to neatsiekė, nes naujai sukurta valstybė dar buvo viduje silpna, liau dis krikštui priešinosi ir, galop, paaiškėjo vokiškųjų ordinų grobuoniškumo tikslai.

5. MINDAUGO VEIKLA PO KRIKSTO IR JO MIRTIS.

Dar ir dabar dažnai žemaičius vadiname užsispyréliais, atkakliais. Šią ypatybę, bet geroje prasmėje, jie yra parodę dar Mindaugo laikotarpyje. Mindaugo žemaičiai ne mėgo dėliai apsikrikštijimo ir dėliai kai kurių žemių dovanojimo krikšto geradariam vokiečiams. Ir toliau tęsė kovas prieš vokiečių ordinus. Ordinas pasiryžo atskirti žemaičius nuo jūros, kad šie negalėtų iš jūra plaukiančių pirklių pirkti sau ginklus ir kitas reikalingas prekes. Tam tikslui, prie susijungimo Kuršmario su Baltija, 1252 m. pasistato pylį, pavadindami ją vokišku Nemuno vardu Memel Toji gi vietovė nuo neatmenamų laikų vadinosi Klaipėda. Tame pat laikotarpy (1259) vokiečiai pastato ir Jurbarko pilį.

Bet žemaičiai nesnaudžia. Vadovaujami Mindaugo seserėno Trenioto, 1260 metais smarkiai sumuša vokiečius prie Durbės ežero ir įsibrauna Vokietijos gilumon.

CINE SELECTO

Vienintelis lietuvio P. Žukelio kinas Urugvajuje

c. Grecia 1105 - 07. Cerro.

Tel. 22 - 11 - 25.

Filmos:

Visuomet paskutinės laídos, meníškiausios ir aukštos kokybės. Daugumos líetuvių ir kitataučių gausiai lankomas kino teatras.

Bertazzoni & Lorio.

Taller de Fotograbados
Paysandú, 1023 - 27 — Teléf. 84919,
Montevideo.

Hueco Offset, Fotocolor, Fotocromos, Tricromias, Autotipias, Lineales, Fotolitos, Dibujos y Estereoniquel.

U. L. Kultúros Draugija

calle Rio de Janeiro 4001, Cerro
Montevideo

Nuomuoja savo patalpas:

Parengimams, vestuvėms, banketams, paprastiems šokiams, susirinkimams ir pasitaitoms. Dėl sąlygų, galima kreiptis kiekvieną dieną, draugijos raštinėn:

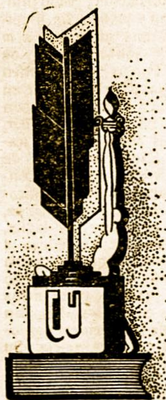
c. Rio de Janeiro 4001, Cerro.

LAISVOJI LIETUVA

Mėnesinis - Kultūros - Mokslo - Meno - Visuomenės - Kovos - Žurnalas

Metai (Año) I | Montevideo, Rugsėjis - Septiembre 1945 | Nr. 11

— Lituania Libre —

REVISTA MNESUAL de Ciencias, Artes y Letras
Rio de Janero 4001. CERRO
EDITADA por la
ASOCIACION CULTURAL URUGUAY - LITUANIA
Aprobada y reconocida por la Ley del Gobierno Superior de la Nación, con la Personeria Juridica
— en el año 1941 —

Organo oficial y propiedad Intelectual de la misma. Impresa en la
Imprenta Fortaleza
Redacción, Administración e Imprenta
Rio de Janeiro 4001
— Cerro —

Redactor Responsable:
JULIAN JAZAUSKAS
Berna 2347. Cerro

• Administrador
Pedro Korkuzas
Rio de Janeiro 4001
Cerro

Metinė Prenumerata:
Urugvajuje $ 1.50 U.
Argentinoj $ 3 00 Ar.
Amerikoje $ 1 dol.
Perlaidas siųsti administratoriaus vardu.
Raštus siųsti redakcijos vardu.

— Lituania Libre —
Rio de Janeiro 4001
Cerro. Montevideo.
Uruguay.

Kasimiro Verax.

Los altos principios y la hipocresia

(Continuación)

¿No resultará, que en Europa no podrán existir sólo los estados fascistas o nazistas, y en cambio podrá haber tantas «repúblicas» comunistas como sea el deseo de Stalin?... Entonces habría que convenir justamente con la conclusión a que llegó el «Neue Züricher Zeitung» de, que «la guerra de las democracias no es una guerra por la libertad, desde que Inglaterra y los EE. UU. abrieron las puertas del imperialismo rojo».

Según todas las apariencias, el más importante leit motiv de los aliados es «victory first». Ello, tal vez, concuerda con sus intereses momentàneos, pero a muchas naciones europeas, entre ellas Lituania, no les interesa la victoria a cualquier precio, sino una victoria justa, y una paz igualmente justa. Dicha victoria, que en lugar de Hitler pondrá a Stalin, no será de ningún modo victoria, si los gigantescos sacrificios para lograrla. Asi lo comprenden, sin duda, muchas personas de recto raciocinio en Inglaterra y América del Norte, y esos mismos desengaños y dudas, que afligen a los europeos del continente, no son extraños tampoco a los soldados ingleses ni a los estadounidenses.

En este senitdo tengo a mano dos documentos sumamentes interasantes, que piden a gritos sean citados Uno de ellos es el periódico londinense «Sunday Observer» (14 - V - 44). Entre muchas otras cosas interesantes expresa en su editorial: «Como es evidente que nuestros soldados han de marchar hacia la lucha final sin un mensaje claro para la desolada Europa... La rendición incondicional, por necesaria que sea, es algo evidentemente negativo. La paz, la verdadera paz, debe ser positiva. En 1918 las tropas aliadas tenían catorce puntos como emblema de paz. Quizã cuando truene el cañón aparecerá una nueva declaración de propósitos que sea una esperanza para después de la batalla».

Se ha dicho en forma modesta, pero mucho. En la América del Norte algunos comentaristas de la prensa lamentan el hecho, de que los soldados estaunidenses tampoco tienen una nitida comprensión, para que luchan. Dicen ellos que el recionamiento de soldados del Tío Sam, está enturbiado, indefinido. A este reproche del conocido publicista Samuel Grafton de que los soldados «razonaban turbíamente», le contestò en el «Courier Journal» (Louisville Ky.) un combatiente bajo el seudónimo de American Soldier.

Dice este, que los combatientes americanos son enseñados sobre la nitida diferencia entre el bien y el mal. «Pero si asi es, —

(continúa en la página siguiente)

Los altos principios y la hipocresía.
(continuación de la 1a. página)

...escribe American Soldier, — entonces ¿por qué los alemanes son condenados por la ocupación de Austria, Checoslovaquia, Noruega y otros paises, al mismo tiempo que se pretende justificar a los Soviet por su irrupción en Polonia, Lituania, Letonia, Estania y Finlandia?» Más adelante ese combatiente sincero pide saber por qué los noruegos son considerados héroes por su oposición a los nazís, y en cambio los fineses son condenados, a causa de que se oponen a los agresores rusos...

Según parece, el razonamiento de los simples soldados está menos enturbiado, que, por ejemplo el del mismo Mr. Grafton. que condena a los nazis y procura justificar en todo a los bolcheviques.

Todos los aduladores de la dictatura totalitaria de Stalin debieran leer una muy interesante abierta «Carta a los liberales de América» dirigida por el destacado ex adeptó de Moscú Eugene Lyons y publicada en «The American Mercury», en mayo de 1944.

Mr. Eugene Lyons demuestra en su carta, cuán ilógicamente se comportan ciertos liberales apoyando las inteciones stalinistas de anexar partes de Finlandia, Polonia, Rumania y toda Lituania, Letonia y Estonia. Las docenas de millones de personas que habitan esa zona «no tienen mayor deseo de caer bajo la opresión policiaca de un Estado totalitario de tinte ruso, como los alemanes de Austria, los checos o sudetes no querian caer bajo la dictadura totalitaria alemana».

Mas los liberales americanos exigen la libertad para los checos y los alemanes de Austria y del territorio sudete, mientras que no protestan contra la anexión de los paises Bálticos. Algunos de esos liberales sabe muy bien, que la dictadura de Stalin es un cruel despostismo, y hasta expresan que gustosamente ayudarian a cualquier persona sedienta de libertad a huir de ella. Y si es así, ¿por qué, entonces, no quieren que sean libres los lituanos y otros vecinos de la URSS? El au de la carta les pregunta: «Pero es un cierto, se un echo cierto, de que miles de palacos, lituanos, letones y estones quieren huir. Entonces, ¿por qué vosotros, en vez de ayudarles a salvarse, procurais que caigan bajo dicha esclavitud?»...

Las personas, que tan ilógicamente razonan, aunque se llamen liberales en verdad carecen por completo de convicciones. Sólo son liberales de nombre, pues en su espíritu se genuflexan ante el despostismo. Engañandose a sí mismos y a los demás creen, que en el sistema soviético se encuentra el mas progresista liberalismo. El liberalismo, como principio de libertad, igualdad y justicia, ha muerto en ellos Desean tener una autoridad a la que pudieran seguir, pero son incapaces de crearla por si propios. Por lo tanto rinden culto a la fuerza y el ideal de esta lo ven en lejano misterioso Kremlin. Piensan que son liberales a causa de que no houran a Hitler, sino a Stalin. Usan frases liberales, pero trabajan para la dictadura Son gramófonos de Moscú, y no liberales. Por eso protestan contra una agresión, y justifican la atra. Justificadamente no denominan nazistas a Holanda, Bélgica ni demás países ocupados por Hitler, pero llaman injustificadamente soviéticas a Lituania, Letonia y Estonia, porque las había ocupado su dios Stalin. Al Quisling noruego denominan con justicia traidor, pero a los quislings rojos con sede en Moscú, les dan el injustificado nombre de presidentes, patriotas, etc. Su reciocinio es como la veleta. Su liberalismo no surge de los principios morales y sociales, sino que brota de su oposición a la reacción. Y reacción es, según la opinión de esos liberales, todo lo que es contrario a Mascú. No distinguen la propaganda comunista del fondo de la dictadura totalitaria. Ellos no juzgan al bolchevismo de acuerdo a sus obras, sino por su falsa palabrería. Mas interesante que la luz que emana de los postulados de la Carta del Atlántico, les parece la lux ex oriente. Eesta raza de «reptantes liberalistas» es el patente resultado de la descristianización y degeneración de ciertas esferas. Ellos prolongan la guerra y enturbian las perspectivas de paz. Adulando servilmente a los bolchevíques, esos señores, del más pesado modo, descreditan la democracia y al mismo tiempo cortan la rama sobre la cual estaban cómodamente sentados hasta ahora.

Dicen: «No existe en Europa fuerza tal, que pueda competir con el poderio de la URSS.

Los lituanos y otros pueblos amantes de la paz y la libertad, pero sufridos y perjudicados, pueden responder a ello del siguente modo:

«No somos poderosos por el oro ni por las armas, mas en el mundo no existe poder tal, que pudiera sojuzgar nuestro derecho a la independencia, al sano raciocinio y la honrosa defensa de los principios».

Ranka mus spaudžia geležinė.
Krutinę apkala ledais;
Dvasia uždekím sau krutinę!
Į kovą stokim milžinais!
Tas ne lietuvis, kurs dar bijo
Išsižadėt miegų nakties,
Kurs bėg nuo trūso kalavijo,
Kursai didžiais darbais nešvies!

Maironis.

Vyriausio Lietuvai Išlaisvinti Komiteto Memorandumas

Broliai Ir Sesers!

Lietuvių tauta pirmosios bolševikų okupacijos žiauriai prievartauta ir naikinta, Hitlerio Vokietijos ketverius metus plėšta ir varginta, vėl Sovietų okupuota. Mūsų tautos dalis, bolševikinio siaubo vejama, krauju plūstančia širdimi paliko savąjį kraštą ir svetur gyvena vargo dienas. Apie 350 000 lietuvių įvykiai išbloškė į Vokietiją, tik keli šimtai tegalėjo pasiekti Švediją. Ką dabar gauna pakelti Lietuva bolševikų okupantų naguose, tebūtų lietuvių tautos tragedijos pradžia, jei mūsų kraštas liktų ilgam metui sovietų okupuotas.

Mes neištvertume nesuklupę likimo skirtame mums kely, jei kiekvieno lietuvio širdy neberusentų negestančios vilties liepsna — vilties į mūsų laisvą, nepriklausomą, šviesią ateitį. Nors ir smurtininkų mindžiojami, mes dar tikim, kad Vakarų demokratija, sudoroju si hitlerinę Vokietiją, nesustos pusiaukely ir užtikins visoms laisvę mylinčioms tautoms, didelėms ir mažoms, teisę laisvai kurti ir tvarkyti savo gyvenimą. Tik iš Vakarų mes laukiame veiklios pagalbos savo kovoje dėl laisvos, nepriklausomos, demokratiniais pagrindais atkurtos Lietuvos.

Bet šiuo momentu lietuvių tautos padėtis yra neįsivaizduojamai skaudi ir sunki. Šio karo kruvinų įvykių buvyje Lietuvos reikalas lyg ir pradėta būti antraeilis ir rečiau minimas. To reikalo nutylėjimas lemiamose pasaulio viršūnėse, kur svarstomi kiti panašūs klausimai, skausmu varsto kiekvieno lietuvio širdį. Mes nenorime pasiduoti nevilčiai. Lietuvių tauta tebėra kupina užgrūdyto pasiryžimo kovoti dėl savo laisvės iki galutinio laimėjimo. Bet kaip tik šiuo lemiamu momentu mums yra reikalinga galingųjų demokratijų pagalba, reikalinga pažadinti jų sąžinę ir gerą valią, kad neduotų įvykti dangaus keršto šaukiančiai neteisybei.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, visą laiką budis Lietuvos reikalų sargyboje, vadovaudamas lietuvių tautos kovai su jos mirtinais priešais, — ir šiuo laiku daro viską, kas tik galima, kad žadintų didžiųjų demokratijų vyriausybėse ir visuomenėje gyvą ir veiklų susidomėjimą mūsų ateitimi. Mus gaivina Didžiojo J. A. V. Prezidento Franklin D. Roosevelto atmintis ir jo paliktasis politinis testamentas, žadąs žmonijai geresnę ateitį. Mes tikime, kad su velionies Roosevelto vardu susijusi Atlanto Charta ir jo proklamuotoji žodžio laisvė, laisvė savaip garbinti Pasaulio Kūrėją, laisvė nuo skurdo ir laisvė nuo baimės, o tatai teįmanoma tik savoj nepriklausomoj valstybėj, — bus taikoma ir lietuvių tautai.

Pati lietuvių tauta Tėvynėje prislėgta pergalės apsvaigintos bolševizmo letenos, ir toliau veda žūtbutinę partizaninę kovą su okupantu. Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas žino, kad ir didžioji mūsų išeivija Jungtinėse Amerikos Valstybėse, nuolat gyvendama Tėvynės vargais ir jos siekimais, visą laiką yra veikli kovojančių lietuvių dalyvė. Bet dabar mes gyvename lemiamos reikšmės valandą.

Broliai ir seserys! Padvigubinkit ir patrigubinkit savo pastangas. Per savo organizacijas, savo susirinkimuose, masinėmis peticijomis šaukitės J. A. Valstybių Prezidento ir vyriausybės pagalbos suvereninei demokratinei Lietuvai atstatyti. Nepailsdami kelkite mūsų reikalą plačioje Amerikos visuomenėj ir jos spaudoje. Darykite visus galimus žygius demokratinėse sąjunginėse valstybėse ir jų vyriausybėse, kad ir jos paremtų bolševikų užimtą Lietuvą išlaisvinti. Mums artėja dvyliktoji valanda. Darniai, vieningai, atidėdami į šalį tarpusavius ginčus, įtempkime visas mūsų jėgas laisvai Tėvynei atgauti.

Ir dar vienu skaudžiu reikalu Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas kreipiasi į jus, Broliai ir Sesers. Padėkite vargan patekusiems tautiečiams. Pakankamai vargo yra pačioje Lietuvoje bet ten jį «globoja» Sovietų čekistas nepriileisdamas prie jo nieko, net pagalbos ranką tiesiančio. Bet dar skaudesnė yra padėtis tų, kurie bėgdami nuo bolševikinio maro, atsidūrė svetur, ypač alkstančioje ir skurstančioje Vokietijoje. Daugelis jų, kelyje ar Vokietijos miestus bombarduojant, netekę paskutinio ryšulio, per pusmetį nusidėvėję iki skarmalų, priversti dairytis kasdieninio duonos kąsnio, dažnai nustoję sveikatos, toliau neištvers, jei laiku nebus jiems ištiesta pagalbos ranka. Dešimteriopai skaudesnė yra padėtis tųjų, kurie tik dabar, Vakarų kariuomenėms parbloškus hitlerinę Vokietiją, išėjo laisvėn iš kalėjimų ir žiūrėję mirčiai į akis, bet išbadėję, iškankinti, liguisti ar galutinai nusilpę bei visai nudriskę. Jų neužmirškite.

(Užbaiga sekančiame puslapyje.)

VYRIAUSIO LIETUVAI ISLAISVINTI KOMITETO MEMORANDUMAS

(Tęsinys iš 193 puslapio.)

Ir skubėkite su pagalba, nes Evangelijos žodžiais, kas greit duoda, dvigubai duoda. Esame visko reikalingi: maisto, drabužių, apavo, baltinių, vaistų ir pinigo.

Nesibijokite, kad jūsų mylinčios širdies duota ir čia atsiųsta auka bus netinkamai sunaudota. Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas dabar yra J. Amerikos V. kariuomenės užimtoje Vokietijos daly. Jam dabar padėti yra pakviestos dvi lietuviškos organizacijos: Lietuvos Raudonasis Kryžius ir Lietuvių Sąjunga. Mes esame tikri, kad sąjungininkų karinė vadovybė, įvertindama lietuvių tautos įnašą į kovą su priespauda ir tironija. rems Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto ir šių lietuviškųjų organizacijų veiklą.

Amerikos lietuviai visais Lietuvai kritiškais momentais visuomet mokėjo parodyti didžiausio pasiryžimo ir duosnumo. Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas neabejoja, kad ir šiuo Lietuvai lemiamu metu Jūs, Broliai ir Sesers. visa siela suprasit ir atjausit visų milžinišką atsakomybę prieš mūsų tautos ateitį ir kiekvienas atliksite savo pareigą.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas sveikin Jus, Broliai ir Sesers, išvargintos ir kovojančios lietuvių tautos vardu.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas.

1945 m. gegužės mėn.

*

Istoriné - Lietuvos Diena - Pietų Amerikoje.

Artėjant mūsų tautos likimo dvyliktai valandai, lietuviai išeiviai pajuto didžią savo atsakomybę tarti žodį už brolius, kuriems Tėvynėje žiauriai atimta spaudos, žodžio ir veikimo laisvė. Dar niekad Pietų Amerikos lietuviai nebuvo taip susirūpinę Lietuvos laisvės byla, kaip istoriniame suvažiavime Buenos Aires rugsėjo 9 dieną.

«Lietuvai Išlaisvinti Centro Argentinoje» pastangomis, Ministrui Dr. K. Graužiniui remiant ir globojant, buvo surengta įspūdinga «Lietuvos Diena», kurios atgarsiai nuskambėjo po platųjį pasaulį. Toks lietuvių patriotų nuoširdumas, vieningumas ir duosnumas Pietų Amerikoje pasireiškė bene pirmą kartą.

Giedrų australinio pavasario sekmadienio rytą. lietuvių Aušros Vartų išpuoštoje bažnyčioje įvyko pamaldos už Lietuvą. Buenosairiečiai, dviem omnibusais atvykę berisiečiai, svečiai atvykę iš Rosario pripildė visą erdvią bažnyčą. Dalyvaujant Lietuvos Ministrui Dr Kazimierui Graužiniui su Ponia, buvusiam Lietuvos konsului p. J Kučinskui su žmona, Pasiuntinybės sekretoriui A. Grišonui, kviestiniams svečiams, laikraštininkams, didis lietuvių draugas arkivyskupas Dr. J. Aragone atlaikė Mišias ir pasakė pritaikytą žodį. Jis apgailestavo, kad ir patrankoms nutilus ne visos tautos gali džiaugtis taika, nes gi jos nėra ir negali būti ten, kur viešpatauja blogos valios žmonės, kur sąžinės priespauda. ištremimai ir ašaros. Jis padrąsino lietuvius nenusiminti, pasitikėti savo tautos dvasine didybe ir stiprumu bei teisingojo Dievo pagalba. Jautrūs ir nuotaikingi Ekscelencijos žodžiai apie Lietuvos nelaimes daugelį net pravirkdė. Po pamaldų jau kieme arkivysk. Aragone, pamatęs kiek daug lietuvių, ypač vyrų jį lydi, dar kartą tarė šiltą savo susižavėjimo ir linkėjimų žodį. Šv. Cecilijos choras pasirodė vertu dainų šalies pavyzdžiu. Cia pat T. Marijonų vienuolyno patalpose buvo draugiški užkandžiai, į kuriuos buvo pakviesti visi bažnyčioje susirinkę žmonės.

Iškilmingas posėdis įvyko puošnioje miesto centro salėje «Consejo de Mujeres» 16.30 val. po pietų Cia dalyvių susirinko kiek tilpo - per tūkstantį. Po Argentinos ir Lietuvos himnų, Ministras Dr. Graužinis plačiai nušviečia dabartinę Lietuvos buklę, mūsų tremtinių likimą, tuos dėsnius, pagal kuriuos turi būti atsteigta Lietuvos nepriklausomybė, kviesdamas visomis išgalėmis budėti ir veikti. Kalbėtojas, į kurį su dideliu dėmėsiu buvo nukreiptos visų akys, tarp kitko pasakė:

«Padėtis Lietuvoje yra tiesiog tragiška. Vienas okupantas pakeistas kitu, vietoje vieno diktatoriaus kitas. Jokios gi laisvės, jokios demokratijos, net jokios paprasčiausios žmogaus teises gerbiančios santvarkos lietuvių tauta dar nesulaukė Naujas okupantas pasiryžęs visiškai išnaikinti mūsų tautą; masiniai šaudomi nekalti žmonės, o kiti tremiami Sibiran ir kitur....

(Tęsinys sekančiame puslapyje.)

ISTORINĖ LIETUVOS DIENA PIETŲ AMERIKOJE.

(Iš 194 puslapio.)

Prez. Trumanas iškilmingai deklaravo, kad demokratijos laimėjo prieš tiraniją ir kad bus įgyvendinta teisinga, padori ir tolerantinga taika. Nieko kito mes lietuviai ir netrokštame. Mes tik norime, kad Lieuvoje vietoje dabartinės tiranijos viešpatautų laisvė, kad pagal Atlanto Carterio dėsnius mums būtų leista atgaivinti savo nepriklausomą valstybę, kurion be baimės visi lietuviai galėtų grįžti ir joje ramiai gyventi». Sie žodžiai ir visa kalba buvo palydėta ypatingo publikos pritarimo.

Ministras pasakė dar malonų siurprizą, būtent: šaunus Lietuvos patriotas inžinierius Petras Slėnis suteikė «Lietuvos Išlaisvinimo Centrui Argentinoje» 3000 pezų auką akcijai už nepriklausomos Lietuvos atgaivinimą. Tas mūsų tautietis turis ir daugiau gražių sumanymų Lietuvos bylai ir lietuviams padėti. Žinią apie inž. Slėnio auką visa salė sutiko smarkiausiu plojimu.

Gerb. Dr. K. Graužinio kalbos santrauką čia pat Z. Juknevičiaus buvo pakartota ispaniškai. Buvo perskaityti Urugvajaus, Brazilijos, Kolombijos, Rosario, Kordobos, Tukumano, Berisso lietuvių sveikinimai su linkėjimais tėvų žemei kuogreičiausiai išsivaduoti iš azijatinės vergijos. Urugvajiečiai, reikšdami suvo pritarimą ir prisidėjimą prie «Lietuvos Dienos» prašė Lietuvos Ministro P. Amerikai daryti visus galimus žygius Lietuvai išlaisvinti. Kolombijos lietuvių draugijos pirmininkas St. Sirutis sveikinimo rašte pabrėžia, kad akivaizdoje melagingos priešų propagandos mūsų pareiga yra kartotinai pasauliui pareikšti troškimus ir reikalavimus Lietuvos laisvės atgavimui. Kaipo viena iš geriausių priemonių yra panašių «Lietuvos Dienų» organizavimas, vieningai pasiunčiant pareiškimus demokratinių valstybių vyriausybėms Berissiečiai dėkojo už progą dideliame skaičiuje jiems dalyvauti šioje istorinėje lietuvių šventėje. Buvo ir Rosario lietuvių atstovai.

Tuo būdu šį aktą galima laikyti tikrai visos P. Amerikos lietuvių patriotų pasisakymu. Raštu sveikino ir kai kurie užsieniečiai, Lietuvos draugai.

Sv. Cecilijos choras, gabiam muzikui V. Rymavičiui vadovaujant, pasirodo scenoje su rūpestingai paruoštu patriotinių, liaudies ir savo paties komponuotų dainų repertuaru. Darnios, švelnios, taip savos melodijos visus svajingai nuteikia, užgauna širdies ryšius su brangiąja Nemuno tėvyne. Ypač žavisi iš tolimesnių vietovių atvykę lietuviai

Kaip tik šventės išvakarėse buvo gautas tarptautinės vaikams globoti sąjungos (Union Internacional de Socorro a los niños) iš Sveicarijos pranešimas apie labai sunkią lietuvių tremtinių vaikų Vak. Europoje būklę, apie maisto, drabužių ir apavo stoką. Si sąjunga turi būdų greitai vaikams padėti vaistais, vitaminais ir rūbais Apie tai paaiškinus Lietuvos Dienos dalyviams, jų jautrus žmoniškumas tuojau pasirodė praktiškai. Pertraukos metu šiam tikslui padaryta rinkliava davė per 700 pezų. Bažnyčioje tam pačiam reikalui surinkta 178 pezai. Ponas Ministras pranešė, kad lietuvių tremtinių vaikams sušelpti jau anksčiau jo žinioje surinkta 1000 pezų. Sitoks duosnumo reiškinys P. Amerikos lietuvių kolonijose retenybė.

BALF Argentinos skyriaus pirmininko vardu J. Nakutis kvietė padaryti tremtiniams Europoje plačią rūbų rinkimo talką. Sv. Kazimiero Seserys sutiko duoti patalpas ir prižiūrėti, Ponia L. Graužinienė stengiasi prie tarptautinės vaikams globoti sąjungos suorganizuoti lietuvių skyrių. Veikimas, tikimasi turės gerų pasėkų, kolonijos lietuviai jau pradėjo aukoti rūbus ir apavą.

Su nepaprastu nuotaikos pakilimu buvo paskelbti ir vienbalsiai priimti P. Amerikos lietuvių troškimai bei prašymai apginti savo tautą nuo sunaikinimo ir atsteigti tikrai laisvą, nepriklausomą, demokratinę Lietuvą. Referentas rašytojas K. Cibiras paaiškino, jog šios Lietuvos Dienos pagrindinis tikslas yra telegramomis ir memorandumu kreiptis į laisvų valstybių prezidentus ir vyriausybes sveikinant su karo pabaiga ir prašant paremti Lietuvos išlaisvinimo bylą. Jungt Amerikos Valstybių Prezidentui Trumanui telegramoje, tarp kitko sakoma, jog «lietuvių tauta didžiai dėkinga Jungtinėms Valstybėms už Lietuvos pavergimo nepripažinimą ir tikisi, kad jai bus pritaikyti Atlanto Carterio dėsniai. Lietuviai žino, kad Jungtinės Valstybės pakankamai turi galios įgyvendinti teisingą taiką pagal šiuos dėsnius ir pilni vilties laukia Jūsų Ekscelencijos užtarimo Taikos Konferencijoje atgaivinti laisvą, nepriklausomą, demokratinę Lietuvą, į kurią be baimės galėtų sugrįžti šimtai tūkstančių ištremtų ir pabėgusių lietuvių. Negalime įsivaizduoti, kad Lietuva būtų blogiau traktuojama už buvusius priešus ir satelitus. Maldaujame, neleiskite išnaikinti mūsų tautos».

Tokio pobūdžio telegramos buvo tuojau išsiųstos Argentinos, Brazilijos, Urugvajaus prezidentams, Sv. Tėvui, Didžiosios Britanijos Ministrui Pirmininkui majorui Attlee, Prancūzijos prezidentui gen De Gaulle, Kinijos prezidentui maršalui Cangkaišekui, Meksikos, Kolombijos, Perú, Chile prezidentams, buv. D. Britanijos, premjerui Mr. W Churchill, net P. Afrikos, Australijos ir Kanados min. pirmininkams.

Laisvųjų Europos šalių vyriausybėms yra parengtas platesnis memorandumas prancūziškai, o P. Amerikai ispanų kalba. Jis bus išsiuntinėtas oro paštu.

Perskaičius sveikinimo ir padėkos telegramą inž. P. Slėniui publika sukėlė šiltas

(Užbaiga sekančiame puslapyje.)

ISTORINĖ LIETUVOS DIENA PIETŲ AMERIKOJE

(Iš 195 puslapio.)

ovacijas. Tik jo aukos dėka galima išsiųsti tiek daug telegramų.

Verta pastebėti, kad Lietuvos Dieną išgarsino Buenos Aires spauda ir net trys radiofonai. Žymiausias Pietų Amerikos dienraštis «La Prensa» įdėjo net ištisą reportažinį straipsnį, plačiai cituodamas Ministro Dr. K. Graužinio kalbą, telegramas ir pažymėdamas, kad akte dalyvavo daug publikos. Populiarus rytinis dienraštis «El Mundo» aprašymui uždėjo stambią antraštę: «Lietuviai prašo, kad jų šalis būtų išlaisvinta iš dabartinio pavergimo». Lietuvai visados palankus dienraštis «El Pueblo» aprašymą įdėjo su iliustracijomis. Šventėje dalyvavo ir Vašingtono kat. žinių agentūros (NC) atstovas p. J. Richards. Svečiai pasidžiaugė gera organizacija, menine dalimi ir dalyvių drausmingumu bei kultūringumu. Vienas iš jų pasakė: «Lietuvos Dieną surengėt labai laiku. Paskutinis momentas apeliuoti į pasaulio sąžinę». Mat, kaip tik už poros dienų Londone prasidėjo svarbi didžiųjų konferencija.

Koresp.

Poetas Pranas Vaičaitis

Šių metu, rugsėjo 21 d. suėjo 44 metai kai mirė žymus to laiko lietuvių poetas, gilus patriotas ir karštas pavergtos savo tautos kurstytojas pabusti iš sunkaus letargo, Pranas Vaičaitis. Kadangi Vaičaitis gyveno ir dirbo tuo laiku, kuomet lietuvių tautai buvo uždrausta savoji spauda ir jėga brukama maskoliškoji «graždanka», kai ir už maldos knygelę lietuviai buvo tremiami į Sibirą, tai bus visai vietoj, ypatingai patriotiniam mūsų jaunimui nors suglaustai susipažinti su jo mūza.

Prano Vaičaičio mūzoje yra ypatingai ryškus mūsų tautos gyvenimas XIX šimtmečio paskutinėj pusėj. Jis dainuoja: «Kur bakužė samanota, kurioje gimiau», nes tokioje gimė, augo, karšta jaunuolio širdimi pamylėjo ir tik tos bakužės laimingesnei ateičiai paskyrė savo jaunas jėgas.

Gyveno Vaičaitis dviejuose pasauliuose. Vienas jų buvo laisvas, kilnus nepriklausomas ir antras surakintas, tamsių jėgų pavergtas bei nelaimių gyvenimas. Pirmajam Vaičaitis ir gieda:

«Didžmaris platus orinis
Vedąs kaimenes žvaigždžių,
O ant jo juodos krutinės
Jų nelieka nė pėdų».

Antras pasaulis vien tik:

«Visados vis naują bėdą
Atneša kožna diena;
Vargo sliekas kūną ėda,
Širdyje vis dargana».

Poetas pasirenka vargo gyvenimą, kad sykiu su savo viengenčiais tą vargą mažinus, kovojus ir siekus šviesesnio rytojaus. Tame, savo viengenčių vargo gyvenime poetas randa daug įkvėpimo, daug grožybių ir viename eilėraštyje, pagautas Lietuvos laukų grožybės, tiesiog į Parnasą lekia dainuodams:

«Saulė šviečia kuoaiškiausiai,
Žemė linksminas visa,
Čiulba ulba kuolinksmiausiai
Paukščių kaimenė liuosa.
Dalgiai čerška ir linguoja.
Pėlai žemę slinkdami,
Sienpiuviai linksmai dainuoja,
Zemę pliką likdami.
O toliau vėl kits judėjims:
Tarp jaunų linksmų mergų
Kalbos, pasakos, erzėjims,
Bemušant iš pradalgių».

Kuriam lietuviui, kad ir ši trumputė citata neužkelia grožios mūs Lietuvos vaizdo, taip artimo, taip brangaus mūsų širdžiai. Bet Vaičaičiui, kaip ir mums išeiviams, gražu Tėvynės miražą greit pakeičia šalta realybė, nuoga tikrovė. Poeto sukaustytoj ir kankinamoj tėvynėj siautėja maskoliškos kartuvės, tremimai Sibiran ir lietuvių pūdymai Nerčinsko katargoj. Vaičaitis kenčia su tais ir didžia me sielvarte sako:

«Kaip neliūdėsiu, kaip linksma būsiu:
Brolis išgrūstas į šalį rusų.
Taip mažas daiktas, tik už knygelę,
Gudas prakeiktas spaudžia brolelį.

Arba vėl apie rusus sako:

«Ir rodės antkritis užtiko —
Sugrįžo senas laiks marų
Ir verkė ten, kur pasiliko
Takai žandarų prakeiktų».

Tai štai kodėl Vaičaitis verkia skaudžiomis lietuvio ašaromis. «Maskoliai spaudž mus, kaip įmano», sako jis, o kovotojų maža, stoka idealizmo. Liaudis tamsi, žandarų įbauginta, kad ir didžiausiame skurde gyvendama į viską pasyviai žiūri. Inteligentai sumaskolėję, žavisi šiltomis vietomis ir blizgučiais. Kunigai sulenkėję ir Vienožinskio lūpomis visai ramiai sau dainuoja:

(Tęsinys sekančiame puslapyje.)

POETAS PRANAS VAIČAITIS

(Iš 196 puslapio)

„Man vis taip pat». Dar dažniau kai ku rie jų liepia nesipriešint maskolių valdžiai. O tas jautrią jauno Pranuko širdį uždega neapsakomo skausmo apmauda ir jis sustingusiems ir nusilenkentiems kruvinai maskolių vergijai viename savo eilėraštyje atsako:

«Bet man ne vis taip pat, ar peikia,
Ar mane laimina visi,
Ar mane giria, arba keikia
Vaikai tėvynės paniekti.
Man darbą duokit — dirbti noriu,
O ne «man vis taip pat» dainuot,
Nors sunkų darbą, bet tik dorų,
Kuris naudą Lietuvai gal duot».

Nors ir maskolių naikinamoj, savosios inteligentijos pasyvioje «man vis taip pat» padėtyje, poetas vis tik nenustoja vilties ir nepasiduoda apatijai. Jis eina sau stiprybės ieškoti į didingąją Lietuvos praeitį. Prisiminęs laikus kuomet Vytauto Didžiojo kavalerija sa vo žirgus maudė Juodoj jūroj, prisiminęs Algirdo bei Keistučio didingus žygius, jis užsidega ir sparnuota poezija dainuoja:

«Oi, ūžia švilpia blogas oras,
Ir vėtros medį bando raut,
O narsūs Vytauto bajorai
Pradėjo karan brolius šaukt.
Jau trempia vieškelį kelelį,
Pulkai jau eina už pulkų;
O. eik vaike balnok žirgelį,
Užstok už garbę lietuvių!

Toji didinga Lietuvos praeitis, gaivina Vaičaičiui tikėjimą, kad Lietuva bus laisva, kad maskoliškoji vergija nėra amžina ir todėl jis sako:

«Nutilo Nemunas — vagoj netrankos,
Nutilo lietuvių karės daina
Ir stygos iš puslėtos dainiaus rankos
Jau krint — šalis mūs vargo apimta.
Bet liko žarija pasišventimo:
Dar jaunuomenė jąją atgaivins,
Paveikslą bočių, tikrą jų troškimą,
Kaip Nemunas pavasarį atmins.

Pasitikėjo Vaičaitis to laiko nedeliu. bet sveiku patriotinio jaunimo būreliu, kuris baisiose persekiojimo sąlygose dirbo ir neapvylė Tėvynės. Sąlygose, kuriose knibždėtę knibždėjo ne vien maskoliški enkavedistai, bet ir savi-išgamos. parsidavėliai šnipai. Apie šituos šliužus, daugelyje vietų Vaičaitis taip kalba:

«O jūs barzdotieji galvijai!
Kur jūsų gėda, kur jausmai?

Kitoj vietoj, šituos reptilijas Vaičaitis perspėja:

«Jūs mulkiai išgamos drebėkit,
Jūs brolius mokate parduot,
Į ateitį tik pažiūrėkit:
Rokunda ar nereiks išduot?

Apie nebepataisomai sunieksėjusius išgamas, kokių šiandien turime gausiai, kurie spiovę savo Tautai į veidą vergiškai palenkė sprandus maskoliškos diktatūros lazdai, Vaičaitis su širdgėla ir sarkazmu sako:

«Lietuvis išgama, kūną pardavęs
Maskoliams, o dūšią piktiesiems velniams
Sėdėjo degtinės gerai išragavęs
Ir mislino kilpas statyt lietuviams.

Kaip ir anuo Vaičaičio laiku, mūsų Tėvynę vėl apgaubė kruvinos maskolių diktatūros vergija. Modernūs Kremliaus satrapai privarė Lietuvą puslaukinių azijatų, kad mūsų tautą fiziniai išnaikinus. Mes girdim žvangančius geležinius pančius ant brolių kojų, kurie masėmis varomi į Sibiro tyrlaukius, mes girdim mūsų motinų ir sesučių sukritusių po kryžiumi ir sielvarto skausme laužančių rankas, dėl barbariškai nužudytų ar ištremtų katargos darbams į Aziją tėvų, brolių, sūnų ar mylimų bernelių ir tik todėl, kad jie yra lietuviai, ramiai arę savo tėvų prakaitu aplaistytą žemę ir jokio pavojaus maskoliams nesudarę.

Už kruvinu prakaitu vargo žmonių uždirbtus ir lėbaujančių komisarų suplėštus grašius samdomi išgamos judošiai, kad tie ardytų patriotines mūsų organizacijas, provokuotų spaudą, šmeižtų mūsų veikėjus ir girtų kruviną bolševikų despotiją.

Bet ar jau reikia nusiminti. Niekad ne. Reikia dirbti, pasitikėti savimi. saugotis papirktų išgamų ir dirbti. Ypač tau patriotinis mielasis mūsų jaunime, kuriam Vaičaitis tikėjo ir sakė: «Dar jaunuomenė jąją atgaivins»·

Tu, mielasis jaunime turi būti vertas didžiojo Tėvynės mylėtojo Vaičaičio ainis, o būk tikras, kad gražiosios tavo žemės Lietuvos laisvę atgaivinsi. Juo tamsesnė mūsų tautos naktis, tuo žydriau spindi mūsų laisvės idealo žvaigždė. Amžino nieko nėra, taigi ir maskoliškojo imperializmo vergija, kuri jau pasruvusi puvimo puliais nebus amžina. Dirbkim ir tikėkim Vaičaičio žodžiams:

«Lai spaudžia vokiets ir maskoliai,
Bet mūs jie niekad nepasmaugs,
Nevirto Lietuva iki šioliai,
Dabar jos niekas nepargriaus».

Raišių Petras.

PAMATYKIM LIETUVĄ

Buenos Aires, Av. Velez Sarsfield 240, kino teatre «Bristol», spalių mėn. 7 d. nuo 6 iki 8 val. vakaro bus rodomos p. Gilvydžio lietuviškos filmos. Tad gal ne vienam nuriedės ašara, kuomet pamatysime buvusią Laisvą Lietuvą, jos gražiuosius gamtos vaizdus, darbymečius, kariuomenę, skautus, karo muziejų, modernųjį Kauną, didingas tautos šventes, eisenas su tūkstančiais vėliavų. Milžiniškas dainų, sporto ir tautinių šokių šventes, Klaipėdos uostą su Lietuvos laivais ir gražią Baltijos jūrą, paskutines karo naujienas Lietuvoje ir kitas įdomybes.

Ši filma ne tik Argentinos, bet ir Urugvajaus lietuviams verta pamatyti.

Yra žalis, kur upės teka
Linksmai tarp girių ūžiančių,
Ir meiliai tarpu savęs šneka
Prie giesmininkų vieversių.

Ten prakaitas aplieja žmones
Prie vasaros sunkių darbų
Ir prastas aprėdals marškonis
Apdengia sąnarius visų.

Bet tave meiliai pavaišina,
Kaip tik nueisi į svečius, —
Ten tave myli, valgdina,
Kiek tik daleidžia ištekIius,

Ir grakščios tos šalies merginos
Ten žydi vis kuonopuikiau ...
Šalis ta L i e t u v a vadinas,
Bet aš — neilgai ten buvau.

Atsimenu, kada į guolį
Saulutę prašo vakarai,
Ir gieda lietuviai - varguoliai,
Nes pabaigti dienos darbai....

Kaip tąsyk mergos veidą skaistų
Prie rūtų lenkia kvepiančių,
Dainuodamos, jas meiliai laisto,
Lelijų skinas žydinčių....

Atsimenu, kaip vakars šiltas,
Po vasaros kaitrios dienos
Ir oras ramumu išpiltas,
Nenoroms traukia prie dainos.

Kaip tąsyk varpas sunkiai gaudžia
Ir užgirdėt toli, toli.
Senai jau paukščiai medžiuos snaudžia,
Bet pats užmigti negali.

Kaip upės vandens, mislys teka,
Idėjos reiškiasi galvoj,
Gamta su tavim rodos šneka:
«Gražu, gražu mūs Lietuvoj»....

O, tėviške! koks mielas kraštas,
Kurio taip netekau ūmai, —
To neišreikš nė vienas raštas,
Tą pasakys vieni jausmai.

Pranas Vaičaitis.

SPAUDOS DARBUOTOJAS IR «DARBUOTOJAS»

«A. L. Balso» 747 nr. straipsnyje «Sava valia ir prievarta» B. K. Algimantas kalbėdamas apie pabėgėlius ir tremtinius, tarp kit o pasako: «Šmeižikas K. Cibiras. Tas pats tinginlis darbą dirbti tremtinys» ir t.t.

Aš, asmeniai tiek p. K. Cibirą, tiek kitą vadinanti «šmeižiku» buk tai «ne šmeižiką» Algimantą pažįstu Nors abu pripuolamai sutikau ir trumpai šnekėjausi, tačiau iš jų elgsenos ir spaudos darbo apie abų susidariau pilną pažintį. Pažįstu p. Cibiro milžinišką darbą «Lituania entre feugo cruzado», jo daugybę, kaipo pasaulinio masto žurnalisto straipsnių Argentinos ir Urugvaujaus įtakingiausiuose dienraščiuose, kuriais taip vykusiai gina mūsų pavergtos tėvynės reikalą. Parašyti tokią knygą ir tokią gausybę rimtų straipsnių, tai jau yra didelis darbas ir darbas dide lio masto žurnalisto. Bet tuose straipsniuose nesu patėmyjęs, kad būtų buvę kas nors šmeižto. nebent pasakyta kurti teisybė mūsų tautos priešams (Tas Norkui ir yra šmeižtas. Red.) arba tiems, kurie skelbiasi nepriklausomos Lietuvos šalininkais, bet batlaižiauja pavergėjams. Taigi, kad p. Cibiras nėra «tingintis darbą dirbti», pakankamai įrodo jo milžiniški spaudos darbai.

Įdomu gi žinoti, ką padarė ir kokį darbą dirba «ne tinginys» B K. Algimantas? (Algimantas - K. Norkus parašė Argentinoje sapnininką, su sapnų. kinelių, Salamono galvos ir iš delno būrimais. Redak.) «A. L. Balsas» pareiškia, kad stovis už nepriklausomą Lietuvą ir tuo pačiu nekultūringai šmeižia as menį, daugiausiai pasidarbavusį Lietuvos lais vei Pietų Amerikoj Kuo gi prisidėjo prie Lie tuvos laisvės darbo? Gal tuo, kad lankydamasis Montevideo, landžiojo tūloje atstovybėje gavimui koncesijų ir lietuviams naujos pilietybės.

Abiejų čia minimų asmenų apsilankymas į Montevideo irgi labai daug pasako. Ant kiek p. Cibiras paliko ma onų, tikro lietuvio patrioto ispūdį, davė išgirsti tikrą lietu višką žodį, tiek p B. K. Algimantas čia paliko šlykščiausių anekdotų ir dar šlykštesnių rusiškų išsireiškimų.

M. Jukiškietis.

PAIEŠKO

Pabėgęs iš Lietuvos Vytautas Jokubėnas, paieško savo dėdės Petro Šidagio, kilusio iš Peteliškių vienkiemio, Krinčino vals. Biržų apskr. ir gyvenančio Montevideo mieste. Dėl smulkesnių žinių kreiptis «Laisvosios Lietuvos» redakcijon.

Iš Norvegijos yra gautas laiškas pil. Petro Bulkės, kuris paieško savo dėdes: Baltrų ir Joną Bulkes Dėl smulkesnių žinių kreiptis «Laisvosios Lietuvos» redakcijon.

Sekantis «Laisvosios Lietuvos» numeris, kaipo metinis išeis padidintas ir pajvairintas. Gerbiami bendradarbiai, veikėjai ir skaitytojai prašomi nei dienos nebevėluoti su raštais bei kitais, 12 - tą «Laisvosios Lietuvos» numerį liečiančiais reikalais.

IŠ LAIŠKO

Amerikos lietuvių savaitraštis «Amerika» talpina vieno lietuvio pabėgusio nuo bolševikų siaubo ir gyvenančio Tirolyje laišką, kuris vaizdžiai parodo lietuvių pabėgėlių gyvenimą ir kaipo tokį perspausdiname.

«Jei jūs dažnai einate pasivaikščioti kreivomis Innsbrukco gatvėmis, neišvengiamai kur nors susitiksite tipišką Alpių gyventoją, tirolietiškai apsitaisiusį, apžėlusį barzda ir iš dantų nepaleidžianti pusės svaro pypkės.

Atidžiai pasižiūrėkite į jį. Nežiūrint, kad jis eina sunkias krautuvės pasiuntinio pareigas, nežiūrint, kad skurdžiai gyvena ir iš kortelės minta, jis visuomet linksmas, visuomet savo likimu patenkintas, nors dirba atvirame ore, pūgai siaučiant, ir iki kelių brenda per sniegą, arba pavasarį, saulei kepinant, kai maudosi viesulos sukeltuose dulkių sūkuriose.

Net žiemos metu, prie didelio šalčio, su plika krūtine stovi prie fontano ir atgrubusiomis rankomis plauna vienatinius savo marškinius, jis su visais šposauja arba, likęs vienas, niūniuoja kokią tirolietišką melodiją.

Į tą žmogų bežiūrint ir man prisimena laimingos valandėlės iš netolimos mūsų praeities. Ir jūs nustebsite, kai pasakysiu, jog laimė dažnai mums nusišypsodavo kaip tik tuo metu, kai ant savo pečių mes nešėm sunkią karo nelaimių naštą. Anksčiau gi tos laimės spindulėlių nejausdavome. Būdavo vis skundžiamės ir skundžiamės: tai darbas per sunkus, per ilgos valandos, tai kepsnys ne skanus, skrandis nevirškina, tai vėl kad dažni baliai neleidžia pailsėti, arba kad mėnesio atostogų per maža ir panašiai

Kartą, jau okupantams Lietuvon atėjus, priversti ir vakarais dirbti, mes diskusavome apie valdininko sunkią padėtį, ir aš sakau savo bendradarbiui žydeliui:

«Ar žinai, p. L., mūsų likimas nepavydėtinas. Mes niekuomet nematome šviesios dienelės.

«Palaukite, draugas M. (tuomet pas mus buvo madoje «draugas» tituluotis) — atkerta mano bendradarbis, tuojau pamatysime:

«Ką draugas L., kalbi? — tariu jam nustebęs, nes jį laikiau rimtu žmogumi ir jo žodžius priėmiau už gryną pinigą. «Jei iki šiol laimė mums nesišypsojo, tai dabar visai nuo mūsų nusigręžė.

«Klystate, draugas M., — aiškina jis su šypsena veide, bet iš jo akių trykšta gilus susirūpinimas. — Dabar kaip tik mums ateina džiaugsmo gadynė.

«Iš tamstos akių matyti, kad draugas tik kitus bandai nuraminti, o pats savo žodžiams netiki. Tik pasižiūrėk kas darosi ir pačiame mieste. Rūbų krautuvės baigia tuštėti. Greit ir su maistu bus tas pats

«Tame tai ir glūdi visa mūsų laimė..., — bando aiškinti žydelis.

«Aš tamstos šiandien visai nesuprantu, draugas L., — supykęs, nutraukiu jo kalbą.

«Labai paprasta, — aiškina jis toliau. «Kai ištuštės krautuvės ir tamsta pavaikščiosi pusplikis ir alkanas, ar nebus džiaugsmas, kai gausi duonos plutą ir palaikį švarką? O kai ištrūksi iš žvalgybos nagų ir gyvas išeisi iš kalėjimo, ar nesijausi laimingiausias pasaulyje žmogus?

Dabar aš supratau, į kur «draugas» L. taiko, ir jo žodžiai privertė mane rimtai susimąstyti.

Greitu laiku p. L. pranašvimai pradėjo pildytis. Nebuvo tos dienos, kad mums nenusišypsotų laimė.

Džiaugsmo mums teikė ne tik pagrindiniai dalykai, kaip išsigelbėjimas nuo mirties, suradimas maisto, bet ir tokie menkniekiai, kaip gauta surūdijusi adata sagai įsiūti arba rasta vinelė atšokusiam puspadžiui prikalti. Tai mus padarydavo nepaprastai laimingus.

Džiaugėmės karui prasidėjus, džiaugiamės ir jam pasibaigus. Kas rytą keliamės iš savo kieto guolio su šypsena veide, patenkinti, kad perėjo naktį išmiegoję kūdikio miegu, kuris leidžia valandėlei užmiršti dienos rūpesčius ir nedateklius.

Laimės valandose dažnai prisimenu buvusį «draugą» L. Deja karo pabaigos vargšas, nesulaukė. Budelių įstumtas į Golgotos taką, jis kaip ir milijonai jo tautiečių, atgal jau nebegrįžo.

Matas Milukas.

Sir A. Ramaswami Mudaliar

Didis kovotojas už Indijos nepriklausomybę, žymus politikas ir ekonomistas. Jis reikalauja anglus tuojau pasitraukti.

Apžvalga

Extra

Sekmadien', spalių mėn. 21 d. š. m. punktualiai 4 val. po pietų, «U. L. Kultūros Draugija» rengia grandiozinį popietį tik lietuviams, kuris įvyks savo patalpose:

c. Rio de Janeiro 4001. Cerro.

Didelę, gražią ir ypatingai linksmą programą išpildys Urugvajaus Jaunimo Draugijos «Vytis» artistai mėgėjai. Programoje bus lietuvių liaudies dainos, klasinės muzikos numeriai ir nepaprastai juokinga komedija:

«Moderni Kaimo Moteris».

Valdžios parėdymu, programa bus pradėta punktualiai 4 val. po pietų, todėl gerbiami svečiai prašomi nesivėluoti.

Įžanga visiems nemokama.

VISUOMENĖS DOMEI

Ne be priežasties šis «Laisvosios Lietuvos» numeris išeina suvėluotai.

Tamsiosios enkavedistų jėgos, visomis joms galimomis priemonėmis braunasi į mūsų patriotines išeivių organizacijas, kad kenkus joms, mūsų spaudai, šnipinėjus, provokavus patriotinius veikėjus ir ardžius tautinį darbą išeivijoje.

Šitų tamsių jėgų veikiamas ir mūsų draugijos buvęs iždininkas ir «Laisvosios Lietuvos» administratorius Juozas Babilius su keliais čia žinomais «klasiniai susipratusiais» buvo pasirengę pakenkti mūsų draugijai ir palaidoti «Laisvąją Lietuvą»

Juozas Babilius melagingai buvo apskundęs mūsų draugiją teismui, slapta pagrobė iš spaustuvės mašinos cilinderį, sauvališkai įsibrovęs spaustuvėn ją ne tik išlaikė per 2 savaites užrakinęs, bet sąmoningai sugriovė surinktus žurnalo puslapius ir sumaišė visų tipų raides, norėjo nutraukti elektros šviesą, su savo dvasios vadu, tūlu niekur apsistoti nerandančiu intrigantu, vaikščiojo po žmones skleisdamas neteisingus prasimanymus ir atkalbinėdamas nuo draugijos parengimų, o sykį net prie gatvės durų mėgino užstoti žmones, nuo kurių tvarkos dabotojai pašalino, nusivarydami savo įstaigon. Ypatingu pamėgimu Babilius juodino ir provokavo mūsų draugijos bei žurnalo veikėjus, o slaptai tarėsi su lietuviškais Maskvos kislingais, kad sugriovus žurnalą ir draugijos patalpas įteikus komunistams. Be šito, Juozas Babilius surinkęs gana gausiai žurnalo «Laisvosios Lietuvos» prenumeratų, nors pinigus pasiglemžė, bet administracijai tyčia adresų nepridavė, kad pasėkus nepasitikėjimą ir paskui kaltę suvertus žurnalo redakcijai.

Bet tiesa, visuomet paliek tiesa ir šią tiesą teismas išaiškino. Juozas Babilius tapo išmestas iš spaustuvės ir galūtinai nusikratytas su visa jo šutve, bet jis spėjo pridaryti draugijai nuostolių, sutrugdė parengimų eigą ir suvėlavo šio numerio išleidimą.

Atsiprašydami mūsų gerbiamus skaitytojus, dėl ne iš mūs priežasties suvėluoto žurnalo, mes turim malonią progą pranešti, kad toliau «Laisvoji Lietuva» eis normaliai ir bus paįvairinta bei patobulinta.

Būdami eiliniai fabrikų darbininkai, bet trokšdami pavergtai mūsų tautai laisvės, dirbam kaip mokam ir galim. Dirbam nutraukdami savo būtino poilsio valandas ir nedidelio darbininkiško uždarbio centus, nes giliai jaučiam tėvų žemės tragediją ir kiekvieno padoraus lietuvio atsakomybę prieš ją.

Mūsų darbas bus pasekmingesnis, daugiau patarnaus pavergtos Lietuvos laisvei, jei jūs nuoširdūs Tėvynės mylėtojai, tikrieji lietuviai patriotai ne tik Pietų Amerikos, bet ir Siaurės Amerikos ateisite mums į talką, kas užsiprenumeruodamas «Laisvąją Lietuvą», kas parašydamas jai, patardamas ar kaip kitaip paremdamas. Tik tampriai vieningai dirbdami sutrumpinsime kelią, kuris veda į laisvą, nepriklausomą, demokratinę Lietuvą.

Petras Korkuzas
«Laisvosios Lietuvos» Administratorius.

Arpad E. Craciun

Žymus urugvajietis smuikininkas, kurio smuiko žavinčius akordus girdėsime sekančio sekmadienio, spalių 21 d. popietyje, «U. L. Kultūros Draugijos» patalpose. Pradžia punktualiai 4 val. po pietų.

PADĖTIS LIETUVOJE

Laike karo, o ypač užėjus antrai rusų okupacijai žuvo daug daug šeimų su mažais vaikais. Dar daugiau tėvai nesuranda savo vaikų, o vaikai išblaškytų ir išžudytų tėvų. Išlikusieji gyvais, daugumoje nustojo savo pastogės ir kenčia alkį bei skurdą. Basi ir pusnuogi vaikai vaikšto būreliais ir ieško prieglaudos, pastogės ir maisto. Bendrai, kur nepažvelgsi visur skurdas, kančios ir ašaros. Kruvinieji okupantai, žydėjusiai Lietuvai kokius padarė nuostolius, kokias atnešė nelaimes ir skurdą, aprašyti neįmanoma.

SIAUBAS LIETUVOJE

Iš patikimų šaltinių gavome žinių, kurios sako apie baisų okupantų siautėjimą Lietuvoje. Vėl prasidėjęs masinis trėmimas į Sibirą. Skraiojantieji NKVD banditų pulkai pradėjo deginti miškus ieškodami «fašistinio elemento». Daug miškų visai išdeginta.

MIRĖ BOMBARDUOJANT

Lietuvos Pasiuntinybės Pietų Amerikai sekretorius p. A. Grišonas gavo žinių, kad jo sesutė Grišonaitė kartu su savo vyru majoru Grincevičium žuvo Drezdeno stoty nuo lėktuvų bombų. Ten tokia pat mirtimi mirė apie 60 kitų lietuvių. Tautiečiui Grišonui reiškiame nuoširdžią užuojautą. Pranešėjas pažymi, kad apie p. Grišono šeimos padėjimą jis sužinojęs iš žurnalo «Laisvoji Lietuva» Prancūzijoje.

NORĖTŲ ATVAŽIUOTI

Tūkstančiai po visą Europą be tėvynės išblaškytų lietuvių, gresiant badui, ligoms ir bolševizmo pavojui, norėtų atvažiuoti į Siaurės ir Pietų Ameriką. Deja, kol kas nėra ne tik normalaus susisiekimo, bet ir vizas gauti neįmanoma.

ĮDOMUS LAIŠKAS IS EUROPOS

Vienas žymus lietuvis iš Prancūzijos liepos 10 d. parašė ilgą laišką į Buenos Aires, kuriame sakoma, kad dabar Vokietojoje esą apie 350.000 lietuvių, iš jų apie 100 000 mūsų tautiečių bolševikų okupuotoje dalyje. Kokia yra lietuvių padėtis rusų zonoje? Laiško autorius rašo: «Iš atbėgusių pasakojimų, nėra gera. Administracija ten pastatyta komunistinė vokiška, kuri sauvaliauja. Dar labiau sauvaliauja raudonoji armija».

Mūsų emigrantų būklė anglų ir amerikiečių pusėje tuo tarpu esanti ne pati blogiausia. Čia veikiančios net lietuviškos organizacijos, kai kurios įstaigos, Raudonasis Lietuvos Kryžius. Maisto čia dar esą galima kiek gauti iš vokiečių buvusios kariuomenės sandelių, bet blogai tai, kad «daugelis lietuvių liko išstumti iš darbo, kai kurie jau ir be pinigų. Dar kiek lengviau darbo susirasti žemės ūkyje».

Visuomeninis darbas gana gyvas. Veikia nemažas lietuviškų pradžios mokyklų, organizuojamos dvi gimnazijos ir viena kunigų semenarija. Numatomas išleisti laikraštis.

Toliau rašoma, kad mūsų emigracijos padėtis Vokietijoje esanti liūdna ir net tragiška todė', kad bijomasi vėl patekti į bolševikų rankas.

«O juos grąžinus į Sovietų Sąjungą, žinoma, visų laukia tikroji mirtis arba, geriau siu atveju, ištremimas sunkiesiems darbams į Sibirą .. Be to, Vokietijoje jų laukia nedarbas ir badas».

Dėl šių priežasčių mūsų tautiečiai iš Europos ypač iš Vokietijos, norėtų atvykti į Jung. Amerikos Valstybes ir Pietų Amerika.

MŪSŲ MIRUSIEJI

Gauta žinių iš Lietuvos, kad eidamas 84 metus amžiau,. gegužės 30 d. Mariampolėje pasimirė arkivyskupas Pranciškus Karevičius. Garbingas senelis, pirmas vyskupas, kuris lietuviškai į sulenkėjusį to laiko Kauną ir laimino pirmuosius karius savanorius nepriklausomybės kovose.

Nesenai taip pat pasimirė rašytojas beletristas ir dramaturgas Kazys Puida. Gana ilgą laiką Puida buvo faktinuoju redaktoium pirmojo lietuvių dienraščio «Vilniaus Žinios».

VĖL DEPORTUOJA

Stockhomo žinios praneša, kad Sovietų Sąjungos okupuotame Pabalty padėtis darosi tikrai trogiška. Vietos gyventojų deportaci ja eina pilnu tempu. Deportuojama neatsižvelgiant nei į užsiėmimą, nei į amžių. Nak timis, kruvinieji enkavedistai medžioja žmones nuo 14 iki 70 metų amžiaus. Per 20 % sudaro moterys. Visi žmonės pusnuogiai išvaromi iš namų, atskiriami tėvai nuo vaikų ir vieni laikinai uždaromi į kalėjimus, o kiti tiesiai vežami Rusijos gilumon.

KADA ATOMINĖ BOMBA SPROGO

Atominė bomba pirmą sykį buvo išbandyta ir išsprogdinta šiemet liepos 16 dieną. Tai atsitiko Naujosios Meksikos tyrlaukiuose, kur aplink per ištisas mylias negyvena joks žmogus. Atominei bombai sprogstant nakties tamsoje, kalnai už trijų mylių nušvito taip aiškiai kaip dieną. Du vyrai, kurie buvo kontrolės bokšte už penkių mylių, buvo partrenkti ant žemės Kitas plieno bokštas, prie kurio buvo prikabinta bandomoji bomba, tiesiog garuote išgaravo per sprogimą

Prie to bandymo buvęs gen Farrell pasakė: «Joks žmogaus padarytas daiktas niekados nėra turėjęs tokios jėgos».

«Bombos sprogimo šviesos negalima žodžiais apsakyti. Visa apylinkė nušvito kelis sykius stipriau, negu vidurdienio saulėje. Šviesa buvo auksinė, purpurinė, violetinė ir mėlyna. Ji akinančiai nušvietė apylinkės kalnų viršūnes, tarpeklius ir skardžius. Už 30 sekundžių po sprogimo pirmas spaudimas smarkiai smogė į žmones ir daiktus. Beveik sykiu pasigirdo stiprus, nutęstas ir šiurpus kriokimas. Nuo bombos sprogimo buvo jaučiamas žemės drebėjimas net 250 mylių atstume Atominę bomba numetus ant Japonijos uosto Hiroshima, 40 000 pėdų miestas išlėkė į orą ir išdidūs Azijos grobikai atsiklaupę paprašė taikos. O kai ji bus užmesta ant kupros paskutinei imperialistinei diktatūrai, tiktai tuomet įvyks pastovi taika ir Lietuva atgaus savo laisvę.

Norintiems Vykti Amerikon Taisyklės:

(Tęsinys.)

politinių ryšių ar veiklos.

16. — Jei svetimšalis gyvena karo srityje, ar **jis gali** gauti leidimą emigruoti, ir ar, bet ko**kie,** pasirengimai kelionei padaryti?

17. — Ar svetimšalis bet kada buvo nuteis**tas** dėl kokio nusikaltimo, politinio ar kito**kio?** Jei taip, tai nurodyti datą, vietą ir nusi**kaltimo** bei bausmės pobūdį.

18. — Ar svetimšalis bet kuomet yra buvęs **nariu** šių politinių organizacijų? (atsakyti taip **ar ne**): a) komunistų b) anarchistų c) bet **kokios** grupės, skelbiančios valdžios nuvertimą jėga.

19. — Ar svetimšalis, **bet kada anksčiau yra** gyvenęs ar lankęsis **Jungtinėse Amerikos** Valstybėse? Jei taip, tai **nurodyti datas.**

20. — Kur svetimšalis **mano gyventi, jei bū**tų įleistas į Jungtines **Amerikos Valstybes?**

21. — Kuria profesija **ar darbu svetimšalis nu**mato verstis, jei būtų **įleistas į Jungtines Ame**rikos valstybes?

22 — Nurodyti vardus, **adresus ir pilietybę** visų asmenų bei organizacijų **suinteresuotų,** kad svetimšalis būtų **įleistas į Jungtines Ame**rikos Valstybes.

Iš kairės: Mr. Clément Attlee, Didžiosios Britanijos premjeras, Harry S. Truman, Jungtinių Amrikos Valstybių Prezidentas ir **totalitari**nės Rusijos diktatorius Stalin, nusifotografavę istorinėj Potsdamo Konferencijoje, kurioje buvo iškilęs ir Lietuvos klausimas, **svars**tant bolševikų bazės teises Karaliaučiaus uoste bei jo zonoje.

LIETUVIS URUGVAJUJE

JAU ARTI METINĖS

Sekantis, arba 12-as «Laisvosios Lietuvos» numeris bus metinis. Kaip redakcija, taip ir draugijos valdyba yra pasirengę šias metines atžymėti, kaip laikas ir galimybės pavelyja. Sekantį numerį manoma išleisti žymiai padidintą, gausiau iliustruotą, atatinkamo turinio ir savo tikslų bei rūpesčių platesniu apibudinimu. Pati draugija mano surengti savo patalpose specialų parengimą, kad šituo svarbiu reikalu pasidalinus su kolonija. Bus platesnis pranešimas «Laisvosios Lietuvos» reikalais, lietuvių dainų bei muzikos koncertas ir kití įvairumai. Laikas ir smulki programa bus atskirai pranešta.

Tokio užsimojimo pasisekimui, labai reikalinga geros valios lietuvių patriotų pagalba. Redakcija, dėl šito nuoširdžiai prašo savo gerbiamus bendradarbius, skaitytojus ir draugus, kad jie paskirtų valandą laiko ir parašytų metiniam numeriui. Tik pasidalinę nuomonėmis, pareiškę kas taisytina, kas didintina, «Laisvąją Lietuvą» padarysime tobulesne, įdomesne ir gyvesne, kurioje pilnai atspindės pavergtos Tėvynės kančios ir mūsų rūpesčiai ją gelbėti. Tegul «Laisvoji Lietuva» taip klaikiai tamsioj Lietuvos naktyje bus toji šviesa, kuri rodis kelią į jos laisvę.

Redakcija.

GRAŽIAI MINĖJO «LIETUVOS DIENĄ»

Rugsėjo mėn. 8 d., tradicinę mūsų Tautos Šventę, Urugvajaus lietuviai katalikai šią šventę minėjo sekmadienį 9 d. rugsėjo su ypatingu susikaupimu. Savo lietuviškose pamaldose dalyvavo žymiai akaitlingiau negu paprastais sekmadieniais. Nuoširdžiai giedojo įvairias lietuviškas giesmes. Beveik visiems riedėjo ašaros giedant Marijos giemės posmą: «Palengvink vergiją, pagelbėk žmoniją, išgelbėk nuo priešo baisaus»... Kolonijos kapeliono turiningas ir religiniai patriotinis pamokslas savo klausytojus nuteikė optimistiniai. Minėjimą užbaigė visi energingai sugiedodami Tautos Himną.

Rep.

KOLONIJOS KAPELIONAS PAS MINISTRĄ

S. m. rugpiūčio 20 d. Urugvajaus Vidaus Reikalų Ministras J. E. Dr. Juan José Carbajal Victorica priėmė audiencijoj mūsų kolonijos kapelioną Gerb. kun Stanislovą Grigaliūną Audiencija tęsėsi per valandą laiko. Ponas Ministras žingeidavosi Lietuvos kolonija Urugvajuje ir bendrai Lietuvos ateitimi. Jis yra Nepriklausomos Lietuvos šalininkas. Tegyvuoja Lietuvos Prieteliai!

PABĖGĘ NUO «IŠLAISVINTOJŲ» PAIEŠKO GIMINIŲ

Žemiau talpinam lietuvių, spėjusių pabėgti nuo bolševikų siaubo paieškojimus, kurie nori susirašyti su savo giminėmis gyvenančiais Urugvajuje. Suinteresuoti ir norintieji gauti smulkesnių žinių prašomi kreiptis «Laisvosios Lietuvos» redakcijon, kasdien nuo 7 val. vakaro.

PAIEŠKO:

Alfonsas Ramanauskas paieško savo tetos Adelės Padolskaitės - Bakšienės, kilusios iš Virbalio ir gyvenančios Urugvajuje.

Vincas Kasperavičius paieško savo tetos Stefanijos Česnaitės, kilusios iš Kražių ir gyvenančios bei vedusios Urugvajuje.

Mykas Romanauskas paieško savo žmonos pusseserės Elenos Horintaitės, kilusios iš Švekšnos ir gyvenančios Urugvajuje.

VĖL KULTŪRINGAI IMA DIRBTI

«U. L. Kultūros Draugija» atlaikius didelius paleckininkų puolimus, kurie buvo pasišovę užgrobti jos patalpas ir sutrugdyti «Laisvosios Lietuvos» leidimą, dabar vėl ima ramiai dirbti. Rugsėjo 30 d. draugija jau turė jo lietuvišką popietį, kuris sutraukė ypatingai gausų rinktinės Urugvajaus lietuvių visuomenės būrį, šeimynų ir jaunimo.

Buvo pavyzdinė tvarka, skambios lietuvių dainos ir linksmūs jaunimo šokiai nusitęsė iki vėlyvo vakaro. Svečiuose jautės ypatingai lietuviška nuotaika, o dauguma reiškė pasitenkinimą, kad draugija nusikratė bolševikiškai nihilistinės tručiznos ir išgelbėjo vienintelę Urugvajaus lietuvių patriotinę įstaigą nuo raudonųjų kislingų.

Draugija turi dažniau daryti tokius lietuviškus popiečius, o švarioji lietuvių visuomenė visuomet juos rems.

Kasabietis.

MŪSŲ BIZNIERIAI

Mūsų draugijos veikėjas, gerb. Petras Evovluckas greta savo biznio statosi dar vienus mūro namus ir garažų. o kasabietis gerb. Jonas Pinkevičius savo biznį iš Kasabos mano perkelti į Cerro. Taip pat statosi mūrinį namą mūsų skaitytojas biznierius, gerb. Pranas Stanevičius Elektros įrengimų įmonę centre, gatvėj San José 1088 atidarė žinomas mūsų visuomenės veikėjas, gerb. A. Kaušinis.

PATALPINTA SANATORIJON

Lietuvaitė, p-lė Kazė Kaušinytė jau kuris laikas kaip išvykusi į džiovininkų sanatoriją «Colon». Lietuviai aplankykit ligonę.

Lietuvis Argentinoje

NEPAPRASTAI PASISEKĖ

«Lietuvai Išlaisvinti Centras Argentinoje» su Lietuvos Ministru Dr. K. Graužiniu priešakyje, sekmadienį, rugsėjo 9 d. š. m. surengė «Lietuvos Dieną», kuri visais atžvilgiais grandioziniai pavyko ir sutraukė milžinišką minią lietuvių bei kitataučių Lietuvos draugų Be didelės ir turiningos programos, buvo priimtos rezoliucijos Lietuvos Nepriklausomybės reikalu ir pasiųstos atsakingiems valstybių vyrams.

Rep.

To minėjimo išsamų aprašymą talpinam atskirai. Redakcija.

POZITYVUS DARBAS

BALF Argentinos Skyrius jau galūtinai susitvarkė ir pradėjo realų darbą, tai yra rinkimą drabužių, avalinės bei kitokios pagalbos, kurios taip laukia, kaip pavergtoj Lietuvoj likę, taip ir nuo raudonųjų banditų pabėgę lietuviai.

Rep.

IŠVYKO KORDOBON

BALF Argentinos Skyriaus pirmininko pareigas einąs, žinomas mūsų visuomenės ir spaudos darbuotojas, gerb. Juozas Nakutis trumpam laikui išvyko į Kordobą. Grįžęs iš Kordobos p. J. Nakutis mano vykti į Montevideo visuomeniškais bei kitais reikalais.

Kmis.

PERSIKĖLĖ K. KLIAUGA

Žinomas spaustuvninkas ir periodinio laikraščio «Žinios» leidėjas p. K. Kliauga, su spaustuve ir redakcija, šiomis dienomis persikėlė iš Avellandos į Banfield.

L.

ČERVONCAI VEIKIA

Argentinos lietuvius nustebino, paskutinėmis dienomis «A L. Balso» taip umi negirdėtų šmeižimų ir norkiškų provokacijų taktika. Juodinami ir provokuojami žmonės, kurie atvirai ir energingai gina Lietuvos Nepriklausomybę Pakankamai čia žinoma, kad tai veikia Judo skatikai, nes nesenai tūlos «Balsui» artimos poniutės inkognitu išvyko Urugvajun ir joms grįžus «Balsas» pradėjo savo veiklą. Kiek ši taktika bus sveika pačiam «Balsui» greita ateitis išaiškins.

VIEŠA PADĖKA

Berisso «Mindaugo» draugija reiškiame viešą padėką «Susivienijimo Lietuvių Argentinoje» Centro ir Skyrių Valdyboms, už suorganizavimą skaitlingos ekskursijos į Berissą. Taip pat vaidintojams, už gražaus veikalo menišką suvaidinimą, Sporto Klubui, už įdomius ir artistiniai atliktus sporto numerius scenoj, kurie Berisso lietuviams paliko žavinčią atmintį. Visiems svečiams, už malonų ir draugišką atsilankymą, tariame lietuvišką ačiū.

«Mindaugo» Draugijos
Pirmininkas (—) P. Ražanskas.
Sekretorius (—) J. Kepalas.

PAGAVO GRANDĘ

Gerai pažįstamas Berisse, kaipo rimtas lietuvis, p Antanas Sarafinas ir p-lė Albina Einoraitė, nesenai išloše 2-ją premiją po 10.000 pezų. A. Sarafinas jau nusipirko namus, o p-lė Einoraitė pasidėjo bankan.

S. D.

PAKEITĖ VAIZDĄ

Laike trijų mėnesių užsitęsusių frigorifikų streikų, Berisso mindaugiečiai nesėdėjo rankas sudėję. Jie tą laiką panaudojo savo nuosavybės tvarkymui ir lietuviškos talkos būdu ją remontavo, taisė bei gražino. Prabėgus streikų laikui, jų nuosavybė arba patriotinės Berisso lietuvių visuomenės kultūrinė tvirtovė įgavo visai kitaki vaizdą. Dabar mindaugiečių patalpos gali drąsiai konkuruoti savo išvaizda, su vietinių kultūrinėmis įstaigomis bei klubais.

S. S.

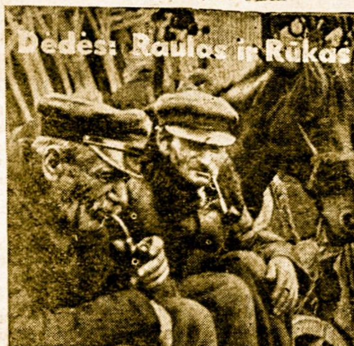
PAIEŠKO

Pasiuntinybė prašo atsiliepti pil. Aleksandrą Savačanską. Jį paieško jojo sūnus Kazys Savačanskas. Smulkesnių žinių tuo reikalu gali gauti pats suinteresuotasis, arba kas pažįsta Pasiuntinybės raštinėj, calle Pampa 4174, Buenos Aires. kasdien nuo 10 iki 13 val., išskyrus šventadienių.

LAUKIAMA DAUG LIETUVIU

Argentinoj plačiai kalbama, kad netolimoj ateityje į Buenos Aires atvyksią per 20.000 lietuvių, spėjusių pabėgti nuo bolševikiškojo pragaro. Jų tarpe esą daug žymių vyrų ir moterų. Jų tarpe taipgi bus daug giminių bei pažįstamų, kaip Argentinos taip ir Urugvajaus lietuviams. Tai bus gyvi liūdininkai apie komunistinio pragaro baisybes į kurias įstumė mūsų tautą ir kurias perša čia gyvenantieji mūsų išgamos.

Koresp.

«Juozas vaiske netarnavo,
Bet maršalo činą gavo.
Už tai cigaretą rūko,
Ieško naujo Adolfuko.
Diktarūra po paralium —
Mano būti greit karalium
Popus bei šnipus vaisyti —
Visus ruskiais padaryti!

— Sveikas Raule. Kas atsitiko, kad senatvę su daina linksmini?

— Linksmintum ir tu, jei taip gerai tau tropytus, draugas Rūke.

— Tai gal biznį ar razdoblioną sugavai?

— Kas tau davė. Da geriau išėjo. Vienas nulaisvintos Lietuvos diplomatas, Kackel Šmugelman man išaiškino, kad maršalų maršalą greit karūnavosim viso pasaulio imperatorium, o aš kaipo Mikalajevskas žalnierius, tai jo pily gausiu aukštą službą.

Antras dalykas, tai mes nesenai minėjom Desgrasiados revkome 5 metų sukaktį arba džiaugsmą, kad šviesiausi ruskiai su pusiau laukiniais azijatais nulaisvino Lietuvą.

O kad tu būtum matęs kas do šventė buvo, kiek svieto ir žmonių, kokie pamokslai, dainuškos, kazoko šokimas, kokia mūsų raudonoji aristokracija, ogi mergos. Tai mergos, o ne kastriulnicos, kaip tu Rūke mėgdavai vis šidintis. Sakau tau, kad ir Bukinhamo rūmai galėjo mums pavydėti.

— Girdėjau Raule, kad būrelis rusų, armenų, žydų ir keli lietuviškos visuomenės padugnės susirinkot vergiškai pagarbinti raudonąjį imperializmą ir padėkoti Kremlio satrapams, kad šlykščiausiu smurtu pavergė Lietuvą, išplėšė lietuvių turtą, šimtus tūkstančių lietuvių sušaudė arba ištrėmė mirti baisiajame Sibire, į visas valstybės vietas pasodino rusus, įvedė rusų pinigus, rusų kalbą ir kruviną ją rusų NKVD policiją. Jūsų tik pasigailėti galima. Asilas ir tas priešinas kai nebepaveža vežimo, o jūs dėkojat ir bučiuojat vergijos lazdą.

— Duok pakajų Rūke. Juk toje mūsų šventėje buvo daug aukštų asabų, tai tu rokuoji, kad jie durni ir bučiuos lazdą.

— O kas gi tenai buvo? Nei vieno doro ir rimto lietuvio tenai nebuvo.

— Netauzyk niekų Rūke. Tenai buvo daktaras, buvo učitelius ir keli kiti perekulščikai, buvo pats Arielkinas ir jo pamočnikas Merzavec Kopeikoliubov. Vot tai šie ponai draugai mus ir linksmino ir programą sudarė.

— Kruvinos, visokių tarptautinių šarlatanų diktatūros garbinimą negalima laikyti programa, pons Raule.

— Na, tik tu klausyk. Po durnos ir stenančios Vaikucko zaunos išėjo draugas daktaras ant bačkos ir veršiškai sumykė: «Tegyvuoja maršalų maršalas, tegyvuoja herojiškų maskolių nulaisvinta ir jiems priklausoma Lietuva! O kai daktaras pasitursinęs pabučiavo raudoną padurką, tuomet draugas učitelius suriko: «Kožačok Matvej». Tuomet keli vaikai, ruskais gaidžiais išsiuvinėtom rubaškom pašėlo šokt raudonąjį kazoką. Varliulis Kakarikas dirigavo, učitelius dainavo, daktaras mykė, aš. Veronika Nečistata, Anelė Varjatka, Janinka Bekelnaitė, Zoska Nedžiaugštaitė, Varvanosė Mužikaitė, Šmikas Radikas, Akimas Bikšiukas ir da keli draugai taip pat šokom. Draugs Arielkinas tik dyvojos ir sakė: «Iš tokių reptilijų gana» O nulaisvintos Lietuvos diplomatas Kackelis Smugelman taip susijaudino, kad nejučiomis suriko: «Tata mama, šraj gevalt!

Tai vot, kokią programą mums ištaisė mūsų ragožium persivertę daktaras su učitelių. O ar tai nėra kultūros darbas ir ar jis negali duot pazytko nulaisvintai Lietuvai? Jei taip nieko rimto nebūtų, tai pats Arielkinas nebūtų mus apdovanojęs. O dabar jis Desgrasiados revkomui davė vyno garnačo bonką, o man kebračiaus kvortą.

— Tu Rauluti čia minėjai apie daktarą, kuris bučiavo raudoną padurką ir učitelių, kuris išmokinęs vaikus rusko kazoko pašokti. Kas jie tokie?

— Smulkiai tau negaliu išklumočyt, bet žinau tiek, kad Argentinoj ėjęs komunistinis «Kytojus» rašė, kad jis vaikščiojęs po Suvalkiją paršus čystydamas ir taip išėjęs daktaro bei komunizmo mokslą, o raudoną padurką bučiuoti jam buvo iš namų įsakyta. Kai učitelių, tai jau norėjom išmesti, bet kai jis atsiklaupęs pabučiavo Kopeikoliubovui skverną, atsižadėjo socialdemokratų, išmokė vieną posmą kazoko, tai dar palikom. Jis labai sliugina prie červonco ir mano diplomatu būti, bet jis labai apsirinka. Aš apie juos surinksiu smulkias žinias ir kitą sykį papasakosiu. Dabar turiu skubėti į namų statymo posėdį. Fain biznį darom. Papasakosiu vėliau.

— Drošk Rauluti. Lauksiu kol man papasakosi apie namų statymą ir savo raudonuosius aristokratus.

TINTORERIA Y SOMBRERERIA

- ANDES -

de

Antonio Yankus

ANDES 1257 — TEL. 8-18-03

Moterų ir vyrų rūbų valymas. Visų rūšių skrybelių valymas ir reformos. Kostiumų ir paltų išvertimas. Lietuviams nuolaida.

ADOLFAS KAUŠINIS

Vienintelis lietuvis Urugvajuje, turintis Elektros Stoties teises.

Atlieka:

Visus elektros įrengimus ir pataisymus.
Lietuviams Didelės Nuolaidos.

c. San Josè 1088

Telefonas: -- 8.-79-56. —

Kaunas

Pieninė ir Alinė

Andriaus Aleknos

c. Bogotá 4001, esq. Bèlgica

CERRO.

Visuomet švieži produktai, ekonomiškos kainos, skubus patarnavimas. Pasitikrinkit.

LIBRERIA

ESAS

Geriausių pasaulinių rašytojų knygos. Įvairūs popieriai: kartolinas, celefan ir kt. Rašomieji dalykai ir mokyklų reikmenys. Atvirutės, albumai. Užsakymus siunčiam ir paštu. Priveža tranvijai: 7. 9 12 ir 61.

Arenal Grande 2533
Tel. — 27753. — Montevideo.

Cesna Radio

Adolfas Čėsna
— Radio Technikas —

Gamina radio aparatus ir taiso senus, rūpestingai ir prieinamomis kainomis. Parduoda ir išsimokėjimui.

C. San Fructuoso 1827.

Montevideo.

PETRO ir BRONIAUS

Evovlucku

Pieninė - Bar — Almasenas
calle Berna 1860,
Villa del Cerro
Telefonas: - 22. 11 94. —

Kambaryn pritaikytu kiekvienu pareikalavimu, įvairūs pieno ir kiti maisto produktai, vietos bei užsienio gėrimai, ekonomiškos kainos, skubus ir sąžiningas patarnavimas Mėgstama Ceros lietuvių užeiga.

PROVISION

Vilnius

JONO ir ONOS
SCESNULEVICIU

calle Vizcaya 4149 e-q. Berna.
Cerro.

AR ZINOTE KĄ RASO

"KELEIVIS"

AR ZINOTE, kodėl vieni jį giria, kiti keikia, bet visi mėgsta jį skaityti?

„KELEIVI" žmonės mėgsta dėl to, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybę skelbti

Zmonių mulkintojus ir apgavikus jisai lupa be jokio pasigailėjimo.

Be to, jame rasi visokių patarimų, pamokinimų' gražių eilių, įdomių paveikslų ir žinių iš viso pasaulio.

Kainuoja tik $2. 50 metams.
Adresas toks:

"KELEIVIS"

636 BROADWAY
SO. BOSTON, MASS.

LD 278
1945, Nr.11

Bodega y Viñedos

de VALENTIN CARNE e HIJO

VINO NATURAL

Redención Melilla — Tel. 22-00-35

Visi lietuviai tik čia perka, nes duodama gera prekė, ekonominė kaina ir skubus bei mandagus patarnavimas.

GRECIA 3432 – CERRO – Tel.: 22 10 54.

Čia ir lietuviai fotografuojasi visuomet.

Rūbų Siuvykla

JUOZAS MIKALAJŪNAS

Savininkas

Gobernador del Pino 4511 LA TEJA

MONTEVIDEO

Visi lietuviai siuvasi drabužius tik čia, nes randa garantuotą darbą ir nebrangiai.

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce Mecánico Aluminio y Herrajes en General.

Sección Mecánica y Estampados. Matrices de Todas Clases. Y Para Toda Industria.

Eduardo Jusys

Molinos de Raffo 473.

Teléfono 22 - 53 - 05

MONTEVIDEO

IMPERIAL

GARINĖ RŪBŲ VALYKLA

Rūbų išvalymas sulig "Duplex" s s Sermenų rūbai. Dažymas ir reformav skrybelių ir kostiumų. Neimatomas už mas skylių bei perplėšimų. Lietuv nuolaida: tik $ 1.50 kostiumo iš ely ir išį rosymas.

Centralinis Namas:

Calle EJIDO 1241. Tel. 91 - 9 - 10

skyrius ir dirbtuvės:

Avda. B R A S I L 3092 MONTEVID

Joyería Orient

DALMIRO BORSANI

Savininkas

Parduoda laikrodžius, žiedus brangakmenis, fantazijas, aukso išdirbtinius su įrašais vardų. Taiso laikrodžius ir papuošalus.

SARANDI 644 · MONTEVIDEO Tel. 8-05-

Restaurant y Pensió Gran Bretaña

Juozas Ramonas

Savininkas

Geriausia vieta lietuviams turistams atvažiuojantiems iš Argentinos. Sveikas valgis. Svarios lovos pavieniam ir erdvūs kambariai šeimynoms.

JUAN CARLOS GOMEZ 1266

Telefono: 8 - 39 - 05